

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑΟΣ ΕΡΩΣ

νεμνήσθημεν τοῦ ἀρχαίου συμμαθητοῦ
Εὐρυάλου.

Ἄπο πρωΐας ὠραίας φθινοπωρινῆς
ἡμέρας, ὑπὸ Ἥλιον φλογερὸν καὶ οὐ-
ρανὸν διαυγῆ, ἐπέβην ἀτμοπλοίου τινος
τῶν τελούντων τὸν πλοῦν τοῦ Ἄργο-
λικοῦ καί, καταλείπων τὸν ἀνισρὸν τῆς
πρωτευούσης βίον ἐπὶ μικρὸν, ἐπόθουν, εἰ μὴ νὰ ἐπισκεφθῶ, νὰ
προσίδω τουλάχιστον τὰς ὠραίας νήσους καὶ τὰς πόλεις, αἵτινες
ἐν παρατάξει, ὡς καλειδοσκοπίου πίνακες, ἀνελίσσονται πρὸ τῶν
ὀμμάτων τοῦ διαπλέοντος τὸν χρυσίζοντα τοῦτον κόλπον, ἀναμι-
μνήσκουσαι τῷ ταξειδιῶτῃ τόσας ὠραίας σελίδας τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν
ἱστορίας. Ἐπλέομεν ἤδη ἐν μακαρίᾳ γαλήνῃ ἀπὸ τῆς πρωΐας καὶ
τὸ κατὰστρωμα τοῦ πλοίου εἶχε πληρωθῆ ἐπιβατῶν, ἀφ' οὗ καὶ αἱ
εὐπαθέστεραι τῆ ναυτία δεσποινίδες, χαρίεσαι, διέτρεχον ἐπ' αὐτοῦ
τῆδε κάκεϊσε, φαιδρύνουσαι τὰς ὥρας τῶν εὐτυχῶν αὐτῶν συμπλω-
τήρων. Οὕτω τὸ κατὰστρωμα εἶχε μεταβληθῆ εἰς φαιδρὸν ἐντευ-
κτῆριον, ἐν ᾧ ἐπαλλὰξ οἱ μὲν πρεσβύτεροι συνωμίλου ἐπὶ τῶν
ζητημάτων τῆς ἡμέρας, οἱ δὲ νεώτεροι ἐχαριτολόγουν καὶ τὰ
παιδιά εὐθυμα ἔτρεχον πρὸς τὰ κιγκλιδωτὰ πλευρὰ τοῦ πλοίου, πα-
ρακολουθοῦντα μετὰ κραυγῶν ἀγωνίας τὰς κινήσεις τῶν παρα-
πλέοντων ἐν ἀμίλλῃ παρὰ τὸ σκάφος δελφίνων. Οἱ σκαιότεροι τῶν
ἐπιβατῶν ἀνεγίνωσκον ἐφημερίδας, μεγάλως φαίνεται ἐνδιαφερόμε-
νοι περὶ τῶν νέων τῆς ἡμέρας. Μεταξὺ τῶν σκαιότερων τούτων
δύναμαι νὰ συγκαταλέξω ἑμαυτόν, διότι ἀπὸ πρωΐας, ἀγοράσας

συλλογὴν πρῶν ἡμερῶν διεσκέδαζον, διερχόμενος τὰς σοβάρας γνῶμας τῶν Ἑλλήνων δημοσιογράφων, τὰς μέχρις ἀλμυρότητος, πολλάκις, δι' ἄττικου ἄλατος ἠρτυμένας καὶ καταγινομένης περὶ τὴν ἀνεύρεσιν μεταφραστικῶν μαργαριτῶν ἐν ταῖς ἐπιφυλλίσιν. Οὕτω τοῦλάχιστον ἐνόμιζον ὅτι διεσκέδαζον. Τὰ ὄμματά μου ἀπὸ τῆς ἡδείας ταύτης ἐνασχολήσεως μοι ἀπέσπα ἢ ἀγκυροδόλησις τοῦ πλοίου ἐνώπιον ὠραίας νήσου ἢ ὡς ἡδὺς θροῦς τῆς ἐσθῆτος παρερχομένης ἐνώπιόν μου καλλονῆς. Ἐν διαλείμματί τινι τοιούτῳ παρετήρησα ἐν τῷ ἀπέναντί μου καθίσματι κύριόν τινα συνοδευόμενον ὑπὸ δύο δεσποινίδων, αἵτινες ὡς συνεπέρανα ἐκ τῆς ὁμοιότητος ἦσαν πάντως ἀδελφαί του. Ἡ μορφή τοῦ κυρίου τούτου, φέροντος ὠραῖον ξανθὸν μύστακα καὶ χρωματιστὰς διόπτρας, μοι ἐφάνη πως γνωστή. Ἐρριψα ἐπανειλημμένως τὰ βλέμματα ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἡ ὑπόθεσίς μου ἐβεβαιούτο ἐπὶ μᾶλλον. Πάντως θὰ ἦτο ὁ παλαιὸς φίλος καὶ συμμαθητῆς Ἀχιλλεὺς Κ. Ἐπεχείρησα νὰ ἐγερθῶ καὶ τὸν πλησιάσω, ἀλλὰ πάλιν ἐδίστασα. Ἄλλως γνωστὸν ὅτι πολλάκις ἀπατώμεθα ἐκ παραδόξων ὁμοιοτήτων. Ἐπειτα ἀνελογίσθην ὅτι ἀπὸ τριετίας ὁ φίλος μου Ἀχιλλεὺς διέμενεν ἐν Μονάχῳ, τελειοποιούμενος ἐν τῇ ἰατρικῇ, ἐὰν δ' αἴφνης ἀφικνεῖτο ἐκεῖθεν, θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ τὸ γνωρίσω. Ἀφήρεσα λοιπὸν τὴν προσοχὴν ἀπὸ τοῦ ἐν λόγῳ κυρίου καὶ ἐβυθίσθην εἰς μηχανικὴν ἀνάγνωσιν ἐπιφυλλίδος τινος.

Μετ' ὀλίγον οἱ ἐπιβάται τῆς πρώτης θέσεως κατήρχοντο εἰς τὸ πρόγευμα. Ἐγὼ, προγευματίσας ἐν Πειραιεῖ, προυτίμησα νὰ κατακλιθῶ ἀναπαυόμενος ἐπὶ τῆς κ ο κ έ τ α ς μου μέχρι τῆς εἰς Ναυπλίαν ἀφίξεως ἡμῶν. Περὶ τὴν δειλὴν ὁ κρότος τῆς ποντιζομένης ἀγκύρας μὲ ἀφύπνισε καὶ μετ' ὀλίγον ἡ λέμβος μὲ ἀπεβίβαζεν εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ Ναυπλίου. Ἡ αὐτόθι διαμονὴ ἡμῶν καθ' ὄλην τὴν ἐπαύριον ὑπῆρξεν εὐάρεστος καὶ πλήρης ὠραίων ἐπεισοδίων, ὑπὸ καλλίστας δ' ἐντυπώσεις περὶ τὴν ἐσπέραν τῆς ἐπιούσης ἐπανειρχόμεθα πολλοὶ τῶν ἐπιβατῶν εἰς τὸ ἀτμόπλοιον. Ἐγὼ προσεπάθησα νὰ τοποθετηθῶ πάλιν ἐπὶ ἀναπαυτικοῦ καθίσματος. Ἐστρεψα κύκλῳ τὰ βλέμματα, ἐλπίζων νὰ ἐπανιδῶ τὸν ἄγνωστον κύριον τῆς χθεςινῆς πρωίας, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσα νὰ τὸν ἴδω καὶ ὑπέθεσα ὅτι θὰ παρέμενεν ἐν Ναυπλίῳ. Ἐν τούτοις νωχελῶς ἐξηπλωμένος ἐπὶ

τοῦ ἀναπαυτικοῦ ἀνακλίντροῦ μου ἀνεγίνωσκον ὑπὸ λαμπρὸν πανσελήνου φῶς, ἢ μᾶλλον ἐρρέμβασον. Οὕτω ἀφηρημένος ἠσθάνθην ἐπὶ τὸν ὦμον φιλικὴν θλίψιν χειρός. Εἶχον τοσοῦτω ἐπ' ἄλλα προσηλωμένον τὸν νοῦν, ὥστε οὐδὲ κἂν ἠννόησα ἂν μ' ἐπλησίασέ τις. Ἐστράφην ἐν τούτοις, ἔκπληκτος, καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου συνήντησαν τὸν ξανθὸν νεανίαν τῆς χθές.

— Εἶσαι σύ;

— Εἶσαι σύ;

Σχεδὸν ἐψιθυρίσαμεν ὁμοῦ. Δὲν ἦτο ἀνάγκη πλειοτέρων λόγων. Ἐρρίφθημεν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων καὶ ἐπὶ τινὰς στιγμάς, θλίβοντες τὰς χεῖρας, ἠτενίζομεν ἀσκαρδαμυκτὴ ἀλλήλους. Συνηνητώμεθα μετὰ τριετῆ ἀποχωρισμόν, καθ' ὃν, οὐκ οἶδά πως, ὀλίγας ἀνηλλάξαμεν ἐπιστολάς. Δὲν δύναται νὰ ἐκφρασθῇ τὸ εἶδος τῆς ἡδονῆς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει. Ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ἀπομένει, νομίζεις, κενὸν τι ἐκ τῆς ἀπουσίας τῶν καλῶν φίλων, κενὸν μὴ πληρούμενον ἢ μόνον παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων. Ὑπάρχουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν θέσεις προωρισμέναι διὰ πᾶσαν προσφιλεῖ ὕπαρξιν. Ἡ θέσις τοῦ φιλάτου Ἀχιλλέως ἔμενε κενὴ ἐν τῇ καρδίᾳ μου καὶ ἤδη ἐπληροῦτο. Ὅμοίαν ἡδονὴν αἰσθάνεται μόνον ὁ γονεὺς, ὁ ἐπαναβλέπων ἐν τῇ οἰκογενειακῇ τραπέζῃ του τὸ τέκνον, τοῦ ὁποίου ἐπὶ μακρὸν ἀπέμενε κενὴ ἡ θέσις. Ἐσσυρα πλησίον μου τὸν φίλτατον Ἀχιλλέα καί, ἀφ' οὗ διηγῆθημεν τὰ καθ' ἡμᾶς, ἐδόθημεν εἰς ἡδείας ἀναπολήσεις. Τοιαῦται στιγμαὶ εἰσι λίαν πρόσφοροι πρὸς τὴν ἀνάμνησιν τοῦ παρελθόντος.

* *

*

Ἀνεμνήσθημεν τοῦ ἀρχαίου συμμαθητοῦ Εὐρυάλου. Καρδιά χρυσῆ, διάνοια διαυγῆς καὶ φαντασία ζωηρὰ ἐκόσμου τὸν ἀτυχῆ φίλον, τὸν ὁποῖον τοσοῦτω ἠγαπῶμεν καὶ ἐξετιμῶμεν πάντοτε, ἀλλὰ τὸν ὁποῖον ἀπηνῆς θεότης κατεδίωκε, νομίζεις, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ λίκνου του. Ἡ σιδηρὰ θέλησις, ἡ εὐφυΐα, ἡ θαυμασία εἰς εὐγενεῖς ἀρχὰς ἐμμονή, τὰ πάντα κατασυντρίβονται ἐν τῷ κόσμῳ πρὸ τοῦ βράχου τῆς ἀτυχίας καὶ οἱ παρέγγραφοι τῆς τύχης, ἀπὸ δυστυχίας εἰς δυστυχίαν μεταπίπτοντες, κλείουσιν ἐπὶ τέλους τὰ ὄμματα μὲ τὸ τελευταῖον παράπνον εἰς τὰ χεῖλη. Τούλάχιστον

ολόκληρος ὁ παιδικὸς καὶ νεανικὸς βίος τοῦ Εὐρυάλου ὑπῆρξεν ἄλυσσις ἀλλεπαλλήλων δυστυχημάτων. Νέον ἀμύστακα ἐνθυμοῦμαι τὸν ἀτυχῆ φίλον, εἰς τὸν ὅποιον μόνῃ ἢ γραῖα μήτηρ ἀπέμενε, τὸν ἐνθυμοῦμαι σπουδάζοντα διὰ μυρίων στερήσεων ἐν τῇ Πολυτεχνικῇ Σχολῇ τῶν Ἀθηνῶν. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τῷ εἶχεν ἐκλείπει καὶ ἡ ὑστάτη παρηγορία, τῷ εἶχεν ἀποθάνει ἢ γηραιά ἀλλὰ φιλιώτατη μήτηρ. Ὑπὸ τὸ βάρος τῶν συμφορῶν τούτων ὁ σιδηρὸς χαρακτήρ τοῦ Εὐρυάλου ἔμενον ἄκαμπτος· ἐμελέτα καὶ ἐμορφοῦτο ὡς ὀλίγοι, τὰ δὲ πρῶτα αὐτοῦ δοκίμια ἐν τῇ ὠραίᾳ τέχνῃ τοῦ Ἀπελλοῦ ἠγγελλον τὸν μέλλοντα καλλιτέχνην. Πάντες ἐθαυμάζομεν καὶ ἠγαπῶμεν τὸν Εὐρύαλον. Ἡμέραν τινα αἰ ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχαὶ ἡμῶν ἐπληροῦντο· ἐμάθομεν ὅτι εὐγενῆς ἀνὴρ ἀνελάμβανε δι' ἐξόδων του νὰ συνδράμῃ τὸν φιλόμουσον νέον εἰς τὴν πρὸς τὴν τέχνην ἐπίδοσιν. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, χαίρων καὶ εὐλογῶν τὸν προστάτην του, ἀπήρχετο ὁ εὐγενῆς νέος εἰς τὴν Ἑσπερίαν καὶ τὸν συνώδευον αἰ θερμαὶ εὐχαὶ τῶν ἐνταῦθα φίλων του. Παρῆλθον σχεδὸν τρία ἔτη ἔκτοτε, ἀλλὰ δὲν ἠδυνάμην νὰ μάθω τι περὶ αὐτοῦ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὑγιαίνει καὶ σπουδάζει στήσας τὸ ἐργαστήριον αὐτοῦ ἐν Ρώμῃ. Ἦδη ἢ μετὰ τοῦ Ἀχιλλέως συνάντησις μοὶ ἀνέμνησε τὸν Εὐρύαλον· ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ εἶδον τὸν Ἀχιλλέα ὠχριάσαντα. Ἐγνώριζον ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἠγάπα πολὺ τὸν Εὐρύαλον.

— Ἰσα, ἴσα, ἐπιθύρισεν, ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τοῦ Εὐρυάλου ὁ Ἀχιλλεὺς, ὑπεκίνησες θέμα τοῦ ὀποίου ἢ λυπηρὰ ἀφήγησις κοσμεῖται ὑπὸ μυθιστορικῆς ὄλως χροιάς. Ὁ Εὐρύαλος εἶνε ἤρωσ ἀπευκταίου μυθιστορήματος· καὶ ῥωμαντικὸς συγγραφεὺς θὰ ἠδύνατο νὰ εὕρῃ ἐν τῇ ἀφήγησει μου ὕλην πρὸς συγγραφὴν θλιβεράς μυθιστορίας. Ἀλλ' ὅ,τι θὰ σοὶ διηγηθῶ ἐγὼ εἶνε ἀπλοῦν καὶ σύντομον τόσω, ὅσω ἐξ ἐναντίου μέγα τὸ αἶσθημά μου καὶ τῆς αἰμασσοῦσης καρδιάς μου ἢ θλίψις. Ἡ συμφορὰ δὲν εἶνε φλύαρος καὶ εἶνε συμφορὰ μου ἢ συμφορὰ ἰσαδέλφου φίλου, ἀποκλήρου τῆς τύχης, ἐν τῷ βίῳ τοῦ ὀποίου ἢ ἀτυχία διαδέχεται τὴν ἀτυχίαν καὶ ἢ συμφορὰ τὴν συμφορὰν. Ὀλίγα θὰ σοὶ εἶπω ἢ μᾶλλον τίποτε. Ἐχω μετ' ἐμοῦ δύο ἐπιστολάς τοῦ Εὐρυάλου, ἐν αἷς ὁ ἴδιος ἐχάραξε τὸ μυθιστόρημα τοῦτο τῆς ζωῆς του.

Ἐν τῷ μεταξύ ἐξέβαλε φάκελλον τοῦ θυλακίου του ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ συνέπτυξεν αὐτὸν ἐν τῷ χειρί. Καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τῆς ἀφηγήσεως του ταύτης διετέλουν ἐν διαρκεῖ ἀγωνίᾳ. Μυρία σκέψεις διήρχοντο τοῦ νοῦ μου καὶ μυρία ὑπέθετον περὶ τοῦ ἀτυχοῦς φίλου, εἰς τὸν ὅποιον εὐτυχέστερον ἐνόμιζον ὅτι θὰ ὑπομειδιάσῃ τὸ μέλλον, ἀνταμείβον αὐτὸν διὰ τὴν πρῶν δυστυχίαν. Ἐν τούτοις συνεῖχον τὴν περιεργίαν μου καὶ δὲν ἐτόλμων νὰ διακόψω τὴν ἱερὰν συγκίνησιν τοῦ διηγουμένου φίλου μου.

— Ζῆ; ἐπιθύρισα σχεδὸν μεταξύ τῶν ὀδόντων, νομίζων ὅτι ὅλη ἡ δυστυχία ἔκειτο ἐν τῷ θανάτῳ. Ὁ Ἀχιλλεὺς οὐδὲ μ' ἤκουσε κἄν, προσηλώσας δὲ τὰ βλέμματά του ἀτενῶς ἐπὶ τοῦ φακέλου, ἐξηκολούθησε διηγούμενος.

— Ἐνθυμεῖσαι, ὑπέλαβε, ἐνθυμεῖσαι τὸν ὠραῖον, τὸν εὐφυᾶ, τὸν φιλόσοφον ἀλλ' ἀτυχῆ πάντοτε Εὐρύαλον! Ἐνθυμεῖσαι τὸν παράφορον ἐξ αἰσθήματος φίλον, τοῦ ὁποίου ὑπὸ μετριόφρον ψευδῶνυμον ἀνεγινώσκομεν ἐκάστοτε τόσας ὠραίας ποιήσεις, τόσα ὠραῖα καὶ πλήρη δυνάμεως ἄρθρα. Ἀνάπλασον ἐν τῇ διανοίᾳ σου τὴν εἰκόνα τοῦ Εὐρύαλου διὰ νὰ δυνηθῆς νὰ αἰσθανθῆς κατὰ βάθος τὸ διήγημα, ἥρωα τοῦ ὁποίου ἡδύνατο νὰ ἦ μόνος ὁ Εὐρύαλος, ὁ ὀρμητικὸς ἐκεῖνος νεανίας, ὁ παράφορος εἰς τοὺς ἔρωτάς του, ὁ τυφλούμενος ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος, ὁ ταχύς εἰς τὰς ἀποφάσεις του.

Ὁπαδὸς ὠραίας τέχνης, τῆς τέχνης τοῦ Ἀπελλοῦ, συνοδεύων τὸν πρὸς τὴν τέχνην ἔρωτα διὰ φαντασίας γονίμου καὶ εὐρείας παιδεύσεως, μορφούμενος ὁσημέραι ἐν τῇ τέχνῃ, χάρις εἰς τὴν φιλάνθρωπον χεῖρα φιλοκάλου καὶ εὐγενοῦς προστάτου, πῆξας τὸ καλλιτεχνικὸν ἐργαστήριον του, ἐν ἀποκέντρῳ τινι τῆς Ῥώμης ὀδῷ, ἠράσθη ὁ Εὐρύαλος καὶ ἠράσθη παραφόρως κόρης ἀνταξίας αὐτοῦ. Τὸν ἔρωτά του δύναται νὰ περιγράψῃ μόνος αὐτός. Ἄς ἀναγνώσωμεν τὰς ἐπιστολάς του ἐν αἷς ὅμως μόνον τὸ φωτεινὸν μέρος τῆς εἰκόνας ἔγραψεν ὁ ἴδιος· τὸ σκοτεινὸν δὲν ἠθέλησε ἢ μᾶλλον δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸ περιγράψῃ. Εἰς ἐμὲ ἀπόκειται ἢ θλιβερὰ συμπλήρωσις.

Ἀνέπνευσα. Ἡ ἀρχὴ τῆς διηγήσεως μ' ἐπράυνεν· ἐφαντάσθην πρὸς στιγμήν τὸ δυστύχημα τοῦ Εὐρύαλου οὐχὶ τοσοῦτῳ μέγα καὶ ἀνεπανόρθωτον. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἔκυψε τὴν κεφαλὴν κ' ἐξήγαγε

τοῦ φακέλλου τὰς ἐπιστολάς· οἱ ὀφθαλμοί του ἦσαν ὑγροί. Ὡ-
ραία τοῦ Αὐγούστου Πανσέληνος ἀνήρχετο πλήρης μυστηρίου ἐπὶ
αἴθριον οὐρανὸν καὶ αἱ ἀκτίνες αὐτῆς παλμῶδεις ἐπαιζον μετὰ
κυμάτων ἀργυρῶν. Ἐκύψαμεν ἀμφότεροι ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς καὶ
ἀνέγνωμεν μετὰ πάθους.

Ἐν Ῥώμῃ τῆ

Ἄδελφέ μου Ἀχιλλεῦ,

Πρὸ πολλοῦ ἀπεχωρίσθημεν ὑπὸ τὸν ὥραϊον τῆς Ἀττικῆς οὐ-
ρανόν. Σὺ μὲν ἐτράπης ἐπὶ τὴν σπουδῆν ἐπιστήμης φιλανθρώπου,
σπουδὴν ἀνετον καὶ εὐτυχῆ καί, ἐναντίον τοῦ φαιδροῦ αἰέποτε χα-
ρακτῆρος σου, ἐπορεύθης νὰ ζήσης ὑπὸ οὐρανὸν μολύβδινον καὶ
βαρύν, βυθίζοντα τὴν καρδίαν εἰς τὴν ἀνίαν καὶ τὴν ἀπόγνωσιν·
ἐγὼ πάλιν, ὁ αἰέποτε μελαγχολικός, ὁ δικαίως αἰέποτε κατηφής,
τοῦ ὁποίου ὁ βίος εἶνε ἄλυσσις δυστυχημάτων, ἔτρεψα τὰ βήμα-
τα πρὸς τὴν ὥραϊαν Ἰταλίαν, ὑπὸ οὐρανὸν αἴθριον ὡς ὁ τῆς Ἀτ-
τικῆς καὶ κλίμα εὐκρατον ὡς τὸ τῆς φίλης πατρίδος. Ἀλλὰ μὴ
ὀμιλῶμεν πλέον περὶ δυστυχημάτων! Φιλάνθρωπος χεῖρ μοί πα-
ρέσχε τὰ μέσα ἀνέτου σπουδῆς, πρὸς ἣν τοσοῦτον ἔτρεφον αἰέπο-
τε πόθον, ἔρωσ δ' ἀγνός μου φωτίζει τὴν καρδίαν. Πλησιάζω νὰ
πιστεῦσω ὅτι ἀνέτειλαν καὶ δι' ἐμὲ ἡμέραι εὐτυχίας. Σπουδάζω καὶ
ἀγαπῶ. Μὴ γελάσης, Ἀχιλλεῦ. Συνήθιζες νὰ ἐμπαιζῆς τὰ αἰσθη-
ματὰ μου πάντοτε, θετικώτατε δ ὀ κ τ ω ρ μου. Ἀλλὰ πιστευσὸν
με· εἶμαι ἐρωτευμένος. Δὲν ἀγαπῶ ἐξόχου τάξεως κόρην, δὲν ἀνα-
μένω πολυταλάντους προῖκας, δὲν μαντεύω οἴκους πλήρεις χρη-
σοῦ καὶ μετάξης. Δὲν θέλω νὰ σοι εἶπω ἀπ' εὐθείας ποίαν ἀγαπῶ,
διότι θὰ μειδιάσεις εἰρωνικῶς, θετικέ μου δ ὀ κ τ ω ρ. Ἐνθυμεῖσθαι
ὅτι πάντοτε μὲ ἀπεκάλεις ῥωμαντικόν, ἀλλ' ἴδε τὴν εἰκόνα τῆς
φίλης μου· δὲν τολμῶ νὰ τὴν ἀπεικονίσω διὰ τοῦ χρωστῆρος μου,
μόλις δ' ἀποτολμῶ νὰ τὸ πράξω διὰ τοῦ λόγου. Φαντάσθητι κόρην
ῥαδινοῦ καὶ συμμέτρου ἀναστήματος μὲ καταμέλαιναν, ἐβενώδη
κόμην, μὲ ὄφρεϊς διαγραφομένας θαυμασίως ὑπὲρ ὀφθαλμοὺς σπιν-
θηροβολοῦντας καὶ εὐστρόφους, μὲ γραμμὰς προσώπου, οἷαι δὲν
ἀπέῤῥευσαν οὐδ' ἀπὸ Ῥαφαήλ ἔνθεον χρωστῆρα, μὲ χεῖλη κοράλ-
λινα, μὲ βάδισμα Ἀθηναῖς, μὲ φωνὴν εὐστροφον ὡς οἱ λαρυγγι-

σμοὶ τῆς ἀηδόνος, με παράστημα ἀνάσσης. Διὰ τῶν ὀφθαλμῶν της φλέγει καὶ ἐπιβάλλεται, διὰ τῆς φωνῆς θέλγει καὶ κεραυνοῖ σύναμα. Γελᾷ καὶ τὰ χεῖλη της ἀνοίγονται εἰς κανονικὰ κινήσεις ὡς κάλυξέ ῥόδου νεοβλαστοῦς· βαδίζει καὶ νομίζεις ὅτι πετᾷ· τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ εἶνε καλλιτεχνικόν. Φιλομαθῆς εἰς τὸ ἄκρον καὶ πολυμαθῆς μελετᾷ, μελετᾷ πάντοτε τὰ ὑψηλότερα προϊόντα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας καὶ τὴν φαντάζομαι αἴφνης Λάουραν, Ἐλβίραν, Νινόν, Βεατρίκην. Εἶνε γείτων μου. Περί τὸ μεσονύκτιον χθὲς τὴν εἶδον διὰ τῶν ὑελοπινάκων τοῦ παραθύρου της κύπτουσαν ἐπὶ ὠραίου τόμου· ἴσως ἦτο ὁ Ουγο. Μὴ νομίσης ὅτι παράφορον παιδίον, ὡς ἄλλοτε, ἀποθεῶ ἐκ πληθώρας αἰσθήματος τὴν ἐρωμένην μου· μὴ νομίσης ὅτι ἐδανείσθην ἐκφράσεις ἀπὸ τοῦ Πετράρχου, τοῦ Musset, τοῦ Λαμαρτίνου, ἢ τοῦ Δάντου, ἵνα δημιουργήσω ἰδανικὸν ἐρωμένης τύπον, οἷα ἴσως ἡ Λάουρα, οἷα ἡ Νινόν, οἷα ἡ Ἐλβίρα, οἷα ἡ Βεατρίκη. Ἡ ἐρωμένη μου εἶνε ἀπλούστατα καλλιτέχνις—ὄχι καλλιτέχνις—εἶνε ὅπως τὰς ὀνομάζετε ἡθοποιός. Δὲν γράφω τι πλειότερον περὶ τῆς ὠραίας μου Ῥωμαίας, φοβούμενος τὴν ἐκρηξιν τῆς εἰρωνίας σου τὴν φοβερὰν. Σὲ φοβοῦμαι, ἂν καὶ γνωρίζω πόσῳ καλῶς ἠδυνήθης νά με ἐννοήσης πάντοτε.

Ἐρρωσο !

Εὐρύαλος.

Ἐθαυμάσαμεν ὁμοῦ τὴν χάριν καὶ τὴν εὐφυΐαν τῆς γραφίδος τοῦ ἀτυχοῦς Εὐρύαλου. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἐξήγαγε τὴν δευτέραν ἐπιστολήν. Δὲν ἔπρεπε νὰ διακόψωμεν τὸ πάθος τὸ γεννηθὲν ἐκ τῆς πρώτης καὶ ἐξηκολουθήσαμεν ἀναγινώσκοντες.

Ἀδελφὲ μου Ἀχιλλεῦ,

Παρήλθον τρεῖς μῆνες, ἀφ' ὅτου δέν σοι ἔγραψα. Σοὶ γράφω σήμερον καὶ εἶμαι εὐτυχῆς ἀναγγέλλων σοι εὐχάριστα περὶ τοῦ ἔρωτός μου. Ἐπρεπε νὰ γνωρίζης, ἀδελφὲ, πόσον ὁ πρὸς τὴν καλλιτέχνιδα ἔρωτός μου με κατέχει ὀλόκληρον. Δὲν ἀποπειρῶμαι νὰ σοι ζωγραφίσω τὸ αἰσθημὰ μου. Θὰ καταβιδάσω αὐτὸ διὰ τῶν λόγων μου. Ἀλλὰ πρωτοῦ σοὶ διηγηθῶ τι τοῦλάχιστον, προσπάθησον ν' ἀποβάλης ἀπὸ τοῦ νοῦ σου πᾶσαν ταπεινὴν ἰδέαν περὶ τοῦ ἔρωτός μου. Ὁ ἔρωτός μου εἶνε πολὺ ἀνώτερος τοῦ ὅ,τι ἦθελες

υπολάβη. Ἡ καλλιτέχνις μου, ἡ Αἷμα μου, εἶνε κόρη ἀνωτέρα πάσης μικρολόγου σκέψεως. Ἡ Αἷμά μου, ἐκείνη ἥτις κατώρθωσε νὰ συναρπάσῃ ἐκ βάθρων τὴν καρδίαν μου, εἶνε θυγάτηρ ἐντίμου συναδέλφου μου, ὃν ηὐχύχησα νὰ γνωρίσω ἀπό τινος. Καίπερ ἔχουσα πόρους ἐπαρκεῖς πρὸς βίον ἀνετον ὅπως οὖν καὶ εὐδαίμονα, μεθ' ὅλας τοῦ πατρὸς τὰς διαμαρτυρίας, ἀνῆλθεν ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἕξ εὐγενοῦς ἔρωτος καὶ δύναμαι νὰ σοι εἴπω ὅτι δὲν ἔσφαλε, διότι... θαυμάζεται. Πίστευσόν με. Ἄνδρες ἐναυθα ἔξοχοι ἐν τοῖς γράμμασι προβλέπουσιν ἔξοχον τῆς κόρης τὸ μέλλον. Εἰς χαρακτῆρας τινος κατεδείχθη ἀμίμητος. Ἡ Αἷμα μου — οὕτω θέλω νὰ τὴν καλῶ — εἶνε κάτοχος οὐ τῆς τυχούσης παιδείας, παιδείας οὐχὶ οἷαν ἔχουσιν οἱ λόγοι νεοῖ τῆς πατρίδος μας, ἀγαπᾶ δὲ τὴν ποίησιν καὶ τὴν μουσικὴν ἐνθέως. Πρὸ τινων ἡμερῶν ἐδιδάχθη ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ, ἐν ᾧ διδάσκει, θεάτρου χαριέστατον κωμειδύλιον, γραφέν ὑπ' αὐτῆς. Εἶνε τύπος ἀρχαίας Ἑλληνικῆς καλλονῆς, τύπος καρυάτιδος καὶ θαυμάζεται ἐπὶ τῇ μοναδικῇ αὐστηρότητι τοῦ ἥθους· εἶνε νεαρωτάτη τὴν ἡλικίαν. Ἡδυνάμην νὰ εὕρω καλλιτέραν σύντροφον τῆς ζωῆς μου; Δὲν θὰ ἐζήλευε πᾶς τις τοιαύτην σύντροφον, ἥρκει μόνον νὰ μὴ καλεῖται ἡθοποιοίς, νὰ μὴ ἦνε. . . καλλιτέχνις; Μόνον ἐν τοιοῦτῳ ἔρωτι ἐγὼ νομίζω ὅτι δὲν θὰ ταφῆ ὁ ἔρωσ μου πρὸς τὴν τέχνην· καὶ πρὸς τὴν σύζυγον. Μόνον ἀπὸ τοιοῦτου γάμου καὶ τοιοῦτου οἰκογενειακοῦ βίου νέαι καὶ μεγάλαι ἐμπνεύσεις νομίζω ὅτι δύνανται νὰ ὀδηγήσωσι τὸν χρωστῆρα μου. Δὲν μοὶ ἀρέσκει ὁ μονήρης βίος, ἤδη ὅτε ἀπώλεσα τὸ πᾶν ἐν τῷ κόσμῳ, ὅτε δὲν ἔχω τινα εἰς τὸν ὅποιον ν' ἀνοίξω τὴν καρδίαν μου, νὰ ἐξομολογηθῶ. Δὲν μοὶ ἀρέσκει ὁ μονήρης βίος, ἀλλὰ τρέμω τὴν φοβεράν πραγματικότητα τοῦ γάμου, ὑπὸ τὰς συγχρόνους περιστάσεις.

Εἶμαι εὐτυχῆς, φίλτατε Ἀχιλλεῦ, διότι δὲν ὄνειροπολῶ. Ὁ γέρον πατὴρ τῆς Αἷμας, ἐναντίος πάντοτε τοῦ σταδίου, ὅπερ ἤκολούθησεν ἢ θυγάτηρ του, σκέπτεται ἐνωρὶς ἢ ἀργὰ νὰ τὴν ἀποκαταστήσῃ, νὰ τὴν ἀποσύρῃ τῆς σκηνῆς, τὴν ὅποιαν αὕτη ἄλλως λατρεύει. Ὁ γέρων—Φραγκίσκος—οὕτως ὀνομάζεται ὁ πατὴρ—μ' ἐκτιμᾶ πολὺ καὶ με ἀγαπᾶ· σχεδὸν με λατρεύει. Ὑπῆρξεν ἐν τῇ νεότητί του ζωγράφος· ἤδη εἶναι κτηματικός. Τῷ ἀρέσκει πολὺ ἢ ἔρ-

γασία μου καὶ μαντεύει, λέγει, ὅτι θὰ διαπρέψω ἐν τῇ τέχνῃ. Γνωρίζει πόσω ἐκτιμῶ τὴν θυγατέρα του ὡς καλλιτέχνη καὶ μαντεύει πόσω μοὶ ἀρέσκει. Χθὲς μὲ παροσεκάλεσεν εἰς τὴν οἰκίαν του διὰ νὰ μοὶ συστήσῃ αὐτὴν καὶ ἐγὼ ἐπορεύθην ἑξαλλος, μεθύων ἐκ χαρᾶς, ζηλοτύπως ἀποκρύπτων ἐν ἑαυτῷ τὸ αἰσθημά μου. Ἡ ἐκ τοῦ σύνεγγυς γνωριμία τοῦ ἀγγέλου τούτου μοὶ ἐπέρρωσε τὴν καλλίστην ἰδέαν, ἣν περὶ αὐτοῦ ἔτρεφον ἀνέκαθεν· ἔχει μεγάλας γνώσεις καὶ νοῦν κριτικώτατον. Ἀποφαίνεται μετὰ θάρρους καὶ μετὰ σπανίας αἰσθητικῆς δυνάμεως περὶ τῶν μεγάλων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, οἵτινες κοσμοῦσι τὴν βιβλιοθήκην της. Μὲ ὠδήγησε μετὰ τοῦ πατρός της εἰς τὸ σπουδαστήριον αὐτῆς, ὡραίαν αἴθουσαν, ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς ὁποίας καλλιτεχνικαὶ εἰκόνες παριστῶσιν ὡραῖα συμπλέγματα καὶ παραστάσεις, ἐμπνευσθείσας εἰς τοὺς καλλιτέχνους ἐκ τῶν ὡραιότερων σκηνῶν μεγάλων δραμάτων. Μοὶ ὠμίλει περὶ ἐκάστης εἰκόνας ὡς ζωγράφος καὶ ἐγὼ ἡσθάνομην ἑμαυτὸν ὠχρῶντα ἐνώπιόν της. Πλησίον τοῦ παραθύρου παρετήρησα βιβλιοθήκην μεγαλοπρεπῆ, πλήρη ὡραίων τόμων. Σαίκοπηρ, Goethe, Shiller, Ougo, Alfieri, Racine, Calderon ἀνέγνων ἀλληλοδιαδόχως ἐπὶ τῶν βιβλίων. Εἰς ἄλλην γραμμὴν εἶδον τὸ ἔργα τῶν μεγάλων ἡμῶν προγόνων καὶ σποράδην τὰ σπουδαιότερα ἔργα τῶν μεγαλειτέρων τοῦ κόσμου αἰσθητικῶν. Ἐζήτησα τὴν ἀδειαν νὰ παρατηρήσω τόμον τινα καὶ εἶδον αὐτὸν πλήρη χειρογράφων σημειώσεων. Ἡτένισα δειλῶς τὴν κόρην καὶ ὁ ἔρως μου μετεβλήθη εἰς θαυμασμόν.

—Ἄλλ' ἐργάζεσθε φοβερά, δεσποινίς, τῇ εἶπον.

Ἐμειδίασε.

—Ναί· ἐργάζομαι κάποτε, διασκεδάζουσα.

Ἀπάντησις ἀναξία τῆς νεαρᾶς φιλοσόφου! Ἐν τῇ Αἶμα διαβλέπω ἕξοχον γυναικὸς τύπον. Δὲν ἔχω δίκαιον ἄρα νὰ τὴν ἀγαπῶ καὶ τὴν θαυμάζω; Θὰ εὐτυχῆσω ἄραγε νὰ συνδέσω μετ' αὐτῆς τὸν βίον; Εὐχου το, φίλτατε. Τὸ καλλιτεχνικὸν μέλλον μου ἑξαρτᾶται ἀπ' αὐτῆς. Ἄνευ αὐτῆς δὲν θὰ δυνηθῶ οὔτε νὰ ζήσω, οὔτε νὰ ἐργασθῶ.

Ὁ σὸς

Εὐρύαλος.

Υ. Γ. Δὲν ἔγραψά τι ἔτι τῷ κηδεμόνι μου. Δὲν πιστεύω ἢ εὐ-
τυχία καὶ τὸ μέλλον μου νὰ τὸν δυσαρεστήσωσι.

Ὁ αὐτός.

Εἶχομεν ἀναγνώση ἤδη ἀμφοτέρας τὰς ἐπιστολάς καὶ ἐμένομεν
ἀκίνητοι, προσηλωμένα ἔτι ἔχοντες τὰ ὄμματα ἐπὶ τῆς τελευταίας.
Αἶφνης ὁ Ἀχιλλεύς συνέπτυξεν ἀποτόμως τὴν ἐπιστολὴν καί,

—Καὶ ἰδοὺ τὸ φωτεινὸν μέρος τῆς εἰκόνας, ἐψιθύρισε· τὸ σκο-
τεινὸν ἀπόκειται εἰς ἐμέ. Εἶνε ἡ πρώτη καὶ τελευταία φορὰ καθ'
ἣν συμπληρῶ τὰς ἐπιστολάς ταύτας τοῦ ἀτυχοῦς Εὐρυάλου. Ἐκά-
στη ἐπανάληψις νομίζω ὅτι ἀφαιρεῖ εἴκοσιν ἔτη τῆς ζωῆς μου.

* *
*

Ὁ Ἀχιλλεύς ἐσιώπησεν ἐπὶ μικρόν, ἔτοποθέτησε τὸν φάκελλον
ἐν τῷ θυλακίῳ του καὶ ἤρξατο διηγούμενος.

—Εἶχον περατώσῃ τὰς ἐν Γερμανίᾳ σπουδάς μου καὶ ἐμελλον
νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὰς πεφιλημένας Ἀθήνας. Ἀκριβῶς κατ' ἐκείνην
τὴν ἐποχὴν βαρεῖα ἀσθένεια τοῦ ἐν Νεαπόλει θείου μου Εὐρυβι-
άδου Κ. μ' ἐκάλει αὐτόθι. Ἔσπευσα νὰ μεταβῶ. Ὅτε εἶχον φθά-
σῃ ὁ ἀτυχὸς θεὸς μου εἶχεν ἀποθάνῃ ἡ δὲ θεία μου ἔκλαιε τὴν
στέρησίν του. Διέμεινα ἡμέρας τινὰς παρὰ τῷ οἴκῳ τῆς θείας μου,
παρηγορῶν αὐτήν. Ἦτο πρώτη φορὰ καθ' ἣν ἐπεσκεπτόμην τὴν
ῥαίαν ταύτην πόλιν. Σπουδάσας καὶ εἰδικῶς ἀπασχοληθεὶς ἐν
Γερμανίᾳ περὶ τὴν Νευρολογίαν καὶ τὰ Νοσήματα τῆς Διανοί-
ας ἠθέλησα νὰ ἐπισκεφθῶ, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, τὸ μέγα τῆς Νεαπό-
λεως Φρενοκομεῖον. Εὐτυχῶς εἶχον συναντήσῃ αὐτόθι φίλον τινα
καὶ μετ' αὐτοῦ ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸ κατάστημα τοῦ-
το. Ἐπὶ ῥαίᾳς πλατείας κείμενον τὸ ἱερὸν τοῦτο ἴδρυμα ἐκίνη-
σεν ἐκ πρώτης ὄψεως τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν συμπάθειάν μου. Πό-
σοι ἀπόκληροι τῆς τύχης, πλάσματα τοῦ θεοῦ, ὧν ἐσδέσθη τὸ ἱε-
ρὸν τῆς διανοίας πῦρ, διήρχοντο ἐντὸς αὐτοῦ δυστυχῆ καὶ μαρα-
σμώδη βίον!... Εἰσελθόντες ἐν αὐτῷ εὕρομεν ἀκριβῶς αὐτόθι τὸν
διευθυντὴν αὐτοῦ, φρενολόγον διακεκριμένον καὶ εὐγενέστατον,
ὅστις ἀνέλαβεν εὐγενῶς νὰ περιαγάγῃ ἡμᾶς καὶ ἐπιδείξῃ τοὺς ἀ-
τυχεῖς ἀσθενεῖς του.

—Χαίρω φίλοι μου, εἶπεν ἡμῖν, ὅτι εὐγενεῖς ὄπαδοὶ τῆς ἐπιστήμης τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐκ τῆς χώρας ἐκείνης, ἐξ ἧς ἀνέθοραν τὰ μεγαλείτερα τοῦ κόσμου ἐπιστημονικὰ πνεύματα, ἐπισκέπτεσθε τὸ ὑπὸ τὴν διευθυνσίν μου ἱερὸν ἄσυλον τῶν ἀποκλήρων τῆς κοινω- νίας πλασμάτων. Ἐσυνήθισα νὰ βλέπω ἀείποτε, φίλοι μου, ἀνθρώ- πους, τοὺς ὁποίους βιωτικαὶ συμφοραὶ ἐθύθισαν εἰς τὸ σκότος τῆς παραφροσύνης. Ἐνώπιόν μου ἔχω, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εὐγενῆ θύματα τοῦ καθήκοντος ἢ ὄντα τῶν ὁποίων μεγάλα πάθη ἀπέσβε- σαν τὴν διάνοιαν, χαίρω δὲ, ὅτι ἔχω νὰ σᾶς ἐπιδείξω τι ἔκτακτον σήμερον. Ἀκριβῶς πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μοὶ ἐκομίσθη κόρη, ἥ- τις πᾶν ἄλλο ἢ τρελλὴ δύναται νὰ ὀνομασθῇ· εἶνε ἔνθους, δαι- μονιῶσα ἰέρεια, οἶνει ἀπὸ μυστηριώδους τρίποδος ἐκπέμπουσα σκοτεινοὺς χρησμούς. Ὑπῆρξε καλλιτέχνης ἐκ τῶν καλλίστων, ἡθο- ποιὸς, καὶ διατηρεῖ ἔτι τύπον σπανίας καλλονῆς. Ἡ μόνη μανία τῆς ἀσθενοῦς μου εἶνε νὰ ὑποκρίνεται μεγάλων τραγωδιῶν θαυμαστὰ μέρη καὶ ν' ἀπαγγέλλῃ ὠραίους στίχους. Ἐν τῇ παραφορᾷ της εἶνε θαυμασία· οἱ ὑπἄλληλοι καὶ ἐπιστάται μετὰ σεβασμοῦ τρέχου- σι νὰ τὴν θαυμάσωσι. Καθ' ὅλον τὸν ἐπιστημονικὸν βίον μου, σᾶς βεβαιῶ, πρώτην φορὰν ἀπαντῶ παράφρονα ὡς αὐτὴν καὶ θὰ ἦνε πιστεύω ἢ τελευταία. . . .

Ἐν τούτοις διήλθομεν ἐν πρὸς ἐν τὰ πλεῖστα δωμάτια τῶν ἀτυ- χῶν ἀσθενῶν. Τὸν βίον ἐκάστου μετὰ σοφῶν συμπερασμάτων ἀνέ- πτυσεν ἡμῖν ὁ σοφὸς καὶ εὐγενέστατος διευθυντής.

— Ἐφθάσαμεν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς μοναδικῆς ἀρρώστου, ἐπι- θύρισεν ὁ διευθυντής.

Ἡ θύρα ἦτο κλειστή· ὁ διευθυντής τὴν ὤθησε καὶ αὕτη, μαλακῶς προστριβομένη ἐπὶ τῶν στροφῶν της, ἠνοιχθή. Ἀκριβῶς κατ' ἐκεί- νην τὴν στιγμήν ἀστραπηδὸν διήλθε σκέψις τις διὰ τοῦ νοῦ μου. Μήπως ἦτο ἡ ἐρωμένη, ἡ σύζυγος ἴσως τοῦ ἀτυχοῦς Εὐρυάλου; Ἀ- δύνατον νὰ περιγραφῇ τὸ θέαμά, οὔτινος παρέστημεν μάρτυρες ἐπὶ τῷ ἀνοίγματι τῆς θύρας. Ἡ πάσχουσα ἦτο κατακεκλιμένη ἐπὶ τινος ἀνακλίντρου, εὐμελῆς, ὡς ἀρχαῖον τι ἄγαλμα. Αἶφνης ἐστράφη ἀπο- τόμως, ὕψωσε τὴν ὠραίαν κεφαλὴν της, ἐτοποθέτησε τὴν ὠραίαν, τὴν ἐβενώδη καὶ θαυμασίως ἀτημέλητον κόμην διὰ τῶν δακτύλων της τῶν κρινολεύκων, καὶ μετ' ἐπείθε μετὰ βλέμματος κεραυνοβόλου.

Ἡ στάσις αὕτη ἦτο θαυμασία! Ἐμείνα ὡς ἐνεὸς πρὸ τοῦ βλέμματος ἐκείνου. Λέξεις τινες ἐκύλισαν ὡς οὐράνιος ἄρμονία ἀπὸ τῶν χειλέων τῆς.

— Πῶς κύριε; Θὰ μὲ φονεύσητε; Τὴν προσευχὴν μου εἶπατε. ὦ! ποία ἀπαισία σκέψις διέρχεται τῆς διανοίας σας; Διατί εἴθε τόσο ἄγριος; . . .

Συνωφρῦωσε τοὺς ὀφθαλμούς, ἠγέρθη αἰφνιδίως διὰ θαυμασίων, δι' ἐρρυθμοτάτων κινήσεων κ' ἐγονυπέτησεν ἐνώπιόν μου.

— Τρέμω, ἐψιθύρισε καὶ ἤνωσεν εἰς προσευχὴν τοὺς δακτύλους τῆς . . .

Ὁ διευθυντὴς ἐνευσεν ἡμῖν νὰ ἐξέλθωμεν καὶ ἔκλεισε τὴν θύραν. Ἐμενεν ἐν τῇ διανοίᾳ μου ἐντετυπωμένη ἡ θαυμασία αὕτη ἐξέλιξις τοῦ πάθους τῆς ἀτυχοῦς κόρης. Τὴν ἐθαύμασα. Δὲν ἦτο τρελλὴ αὕτη, ἦτο ἀριστοτέχνις.

— Σὰς ἐξέλαβεν ὡς Ὀθέλλον, ὑπέλαβεν ὁ διευθυντὴς. Μηχανικῶς διηθύνθη μετὰ τοῦ φίλου μου, ἀκολουθῶν τὸν διευθυντὴν εἰς τὸ γραφεῖον του. Αὐτόθι ἐμείναμεν ἐπ' ὀλίγον, ὀμιλοῦντες περὶ τῆς θαυμασίας τρελλῆς, μετὰ τοῦ σοφοῦ διευθυντοῦ. Αἱ παρατηρήσεις αὐτοῦ ἦσαν ὄντως σοφαί· αἴφνης ἔφερε τὴν παλάμην εἰς τὸ εὐρύ του μέτωπον καὶ συλλογισθεῖς ἐπὶ μικρόν,

— Σαΐκοπηρ, Σαΐκοπηρ, ἐψιθύρισεν, ἀμφιβάλλω ἂν μέχρι τοῦδε καλλιτέχνις ὑπεκρίθη θαυμασιώτερον τοὺς θαυμασίους τῶν δραμάτων σου χαρακτηρας, θαυμασιώτερον τῆς . . . τρελλῆς Αἴμας . . .

— Πῶς εἶπατε; ἐψιθύρισα. Αἴμα ὀνομάζεται ἡ ἀτυχὴς αὕτη κόρη;

— Αἴμα Ἰωαννίνη, φίλε μου, ἢ μᾶλλον Αἴμα Αὐλίδου. Ἡ κόρη αὕτη, νεαρωτάτη ἔτι, πρὸ δύο ἐτῶν διέπρεπεν ἐν Ῥώμῃ ὡς ἠθοποιὸς καὶ ἐθαυμάζετο ἐπὶ πολυμαθείᾳ καὶ καλλονῇ. Ἐτρεφεν ἔρωτα πρὸς τὴν σκηνὴν ἕκτακτον. Ἐν τούτοις ὁ πατὴρ αὐτῆς, ὅστις ἐν θρήνοις καὶ παραφορᾷ ὠδήγησε τὴν κόρην του εἰς τὸ ἄσυλον τοῦτο, πρὸ τινος, συνέζευξεν αὐτὴν πρὸς νέον Ἕλληνα—πατριώτην σας—καλλιτέχνην, ἐρασθέντα ἐμμανῶς αὐτῆς. Ἡ Αἴμα ἠναγκάσθη ν' ἀφίσκη τὴν σκηνὴν. Ἴδου ἡ βᾶσις τοῦ πάθους τῆς κατ' ἐμέ. Ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τῆς σκηνῆς μεγάλως τὴν μετέβαλεν. Ἀκατανόητος μελαγχολία ἔκτοτε τὴν κατέλαβε· ἀπεσπᾶτο τοῦ πατρός,

τοῦ λατρεύοντος αὐτὴν συζύγου, παντὸς ἐν τῷ κόσμῳ καὶ κλειομένη ἐν τῷ δωματίῳ τῆς ἀνεγίνωσκεν, ἀνεγίνωσκε καὶ ὑπεκρίνετο. Ἡμέραν τινα κατέλαβεν αὐτὴν ὑπερβολικὴ ἢ μανία. Ὁ πατὴρ καὶ ὁ σύζυγος τὴν ὠδήγησαν ἐνταῦθα μετὰ δακρῶν καὶ ἔκτοτε διαμένει εἰς τὸ ἄσυλον τοῦτο. Ἦδη ὁ μὲν ἀτυχῆς πατὴρ ἀπέθανε, ὁ δὲ σύζυγος, ἄθλιος, πάσχων καὶ πενόμενος ἔρχεται πρὸς ἐπίσκεψίν τῆς. Σπανίως ἐν τούτοις τῷ ἐπιτρέπω νὰ τὴν ἴδῃ καὶ τοῦτο χωρὶς νὰ ἀντιληφθῇ αὐτοῦ ἢ ἰδία.

Ὁ διευθυντὴς εἰσιώπησε μικρὸν, ἐν ᾧ ἐγὼ διετέλουν ὑπὸ τὸ βάρος οὐχὶ πλέον συγκινήσεως ἀλλ' ἀκαταλήπτου αἰσθήματος, ἰλίγγου, φρενήτιδος.

— Ἀθλία κόρη! ἐπανάλαβεν ὁ διευθυντὴς. Ἐν αὐτῇ διαβλέπω θαυμάσιον, Πλατῶνιον ἔρωτα πρὸς τὴν τέχνην, ἔρωτα ἀποπνιγέντα ἐν ἔρωτι ὑλικῷ καὶ ἀνθρωπίνῳ. Δὲν εἶνε κοινὴ ἢ ἀσθενὴς μου, Κύριοι.

Ἐπὶ τὸ κράτος τῆς συγκινητικῆς ἀφηγήσεως τοῦ διευθυντοῦ ἐξήλθομεν τοῦ δωματίου. Ἐγνωρίζομεν ἤδη τὰ πάντα. Ὁ ἀξιόλογος διευθυντὴς ὠδήγησεν ἡμᾶς μέχρι τῆς αὐλείας τοῦ ὠραίου κήπου θύρας. Ἀκριβῶς κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν εἰσήρχετο ὡχρὸς τις νεανίας. Εἶχε τὴν ὄψιν συμπαθῆ, μικρὸν πῶγωνα καὶ ὄμματα σπινθηροβολοῦντα ἐν τοῖς κόγχοις αὐτῶν.

— Ἴδου ὁ ἀτυχῆς σύζυγος τῆς Αἴμας Ἰωαννίνη, ἐπιθύρυσεν ὁ διευθυντὴς, ἰδου ὁ Εὐρύαλος Αὐλίδης.

Παρευθὺς ἀνεγνώρισα τὸν ἀτυχῆ Εὐρύαλον καὶ ἠθέλησα νὰ ριφθῶ εἰς τὰς ἀγκάλας του, ἀλλ' ὁ διευθυντὴς μ' ἠμπόδισε, πληροφορηθεὶς μάλιστα ὅτι συνεδεόμεθα διὰ φιλίας.

— Μοιραία περίστασις ἐπανάλαβεν ὁ διευθυντὴς σὰς ὠδήγησεν ἐνταῦθα, ὅπως παραστήτε αὐτόπτης δράματος, τὸ ὁποῖον, ὡς βλέπω, μεγάλως σὰς ἐπιρρεάζει. Ἄφετε ἤσυχον τὸν ἀτυχῆ φίλον σας. Εἶνε φθισικὸς καὶ ὀλίγαι ἡμέραι βίου τῷ ὑπολείπονται ἀκόμη.

Ἐθλίψαμεν ἐν τούτοις τὴν χεῖρα τοῦ σοφοῦ διευθυντοῦ καὶ ἀνεχωρήσαμεν. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἠθέλησα νὰ παραμείνω πλέον ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ τὴν ἐπαύριον ἀνεχώρησα καὶ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐφθασα εἰς Ἀθήνας. Ἦδη συνώδευσα καὶ ἀφῆκα τὰς ἀδελφάς μου παρά τιμι συγγενεῖ εἰς Ναύπλιον. Τὸ ταξίδιον τοῦτο νῦν μοὶ δω-

ρεῖ τὴν πολῦτιμον συνάντησίν σου καὶ τὴν εὐχαρίστησιν ὅτι εὐρίσκω καὶ ἄλλον τινα, δυνάμενον κατὰ βάθος νὰ αἰσθανθῇ τὸ φρικτὸν δρᾶμα τοῦ ἀτυχοῦς Εὐρύαλου

Ὁ Ἀχιλλεὺς διέκοψε τὴν διήγησιν καὶ ἀμφότεροι εἰσιγῶμεν ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῶν φοβερῶν αὐτῆς σκηνῶν. Μετ' ὀλίγον ἐθλίψαμεν μηχανικῶς τὰς χεῖρας καὶ κατήλθομεν εἰς τὸ σκάφος τοῦ πλοίου. Καθ' ὄλην τὴν νύκτα αἱ εἰκόνες τῆς διηγήσεως ταύτης τοῦ Ἀχιλλέως ἐπανήρχοντο ἀλλεπάλληλοι πρὸ τῶν ὀμμάτων μου, καθ' ὄλην δὲ τὴν ἐπαύριον προσεπαθήσαμεν νὰ μὴ ἐπαναλάβωμεν κἄν τὸ ὄνομα τοῦ Εὐρύαλου. Ὁ ἀτυχῆς Εὐρύαλος βλέπων καταστρεφόμενα τὰ εὐγενέστερα ὄνειρά του, ἐγκαταλειφθεὶς ἴσως παρὰ τοῦ προστάτου του, διέκοπτε τὰς σπουδάς του ἀπελπισ! Ἦρκει ἢ διήγησις· πᾶσα σκέψις καὶ πᾶν συμπέρασμα θὰ κατεβίβαζον τὴν θλιβεράν ἐντύπωσιν τῆς φοβερᾶς πραγματικότητος. Τὸ ἐσπέρας ἠγκυροβολήσαμεν εἰς Πειραιᾶ καὶ ἀπεχωρίσθη ἐπ' ἐλπίδι προσεχοῦς συναντήσεως τοῦ φιλτάτου Ἀχιλλέως. Εἰς οὐδένα μέχρι τοῦδε ἐπανέλαβον τὴν θλιβεράν ἱστορίαν καὶ εἶνε ἢ πρώτη καὶ ἢ τελευταία φορὰ καθ' ἣν ἐκτίθημι ταύτην. Οὐδέποτε ὅμως θὰ ἐξαλειφθῶσιν ἀπὸ τῆς μνήμης μου οἱ μεγάλοι λόγοι τοῦ σοφοῦ φρενολόγου περὶ τῆς ἀτυχοῦς καλλιτέχνιδος :

— Ἀθλία κόρη! Ἐν αὐτῇ διαβλέπω θαυμάσιον αἶσθημα πρὸς τὴν τέχνην, ὑψούμενον μέχρι τοῦ φανταστικοῦ ἔρωτος, ὃν ἐμάντευεν ἐν τῇ Πολιτείᾳ του ὁ Πλάτων, ἔρωτα θεῖον, ἀποπνιγέοντα ἐν ἔρωτι ἀνθρωπίνῳ.

Ἐν Πειραιεῖ. Αὐγούστος 1884.

ΠΕΤΡΟΣ Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

